

Uit: Kurstjens, G., B. Peters & P. Calle, 2006. Maas in Beeld, tussenrapport 2006. Bureau Drift/Kurstjens Ecol. Advies, Berg en Dal/Beek-Ubbergen.

1

KERKEWEERD

Riviertraject: Grensmaas
 Provincie: Limburg (B)
 Gemeente: Dilsen-Stokkem
 Dorp: Stokkem
 Start natuurontwikkeling: 1996
 Eigendom/beheer: gemeente Dilsen-Stokkem, nv De Scheepvaart, Beheer: Limburg Landschap vzw en Agentschap Bos en Natuur
 Oppervlakte: 40 ha
 Toegankelijkheid: Vrij toegankelijk

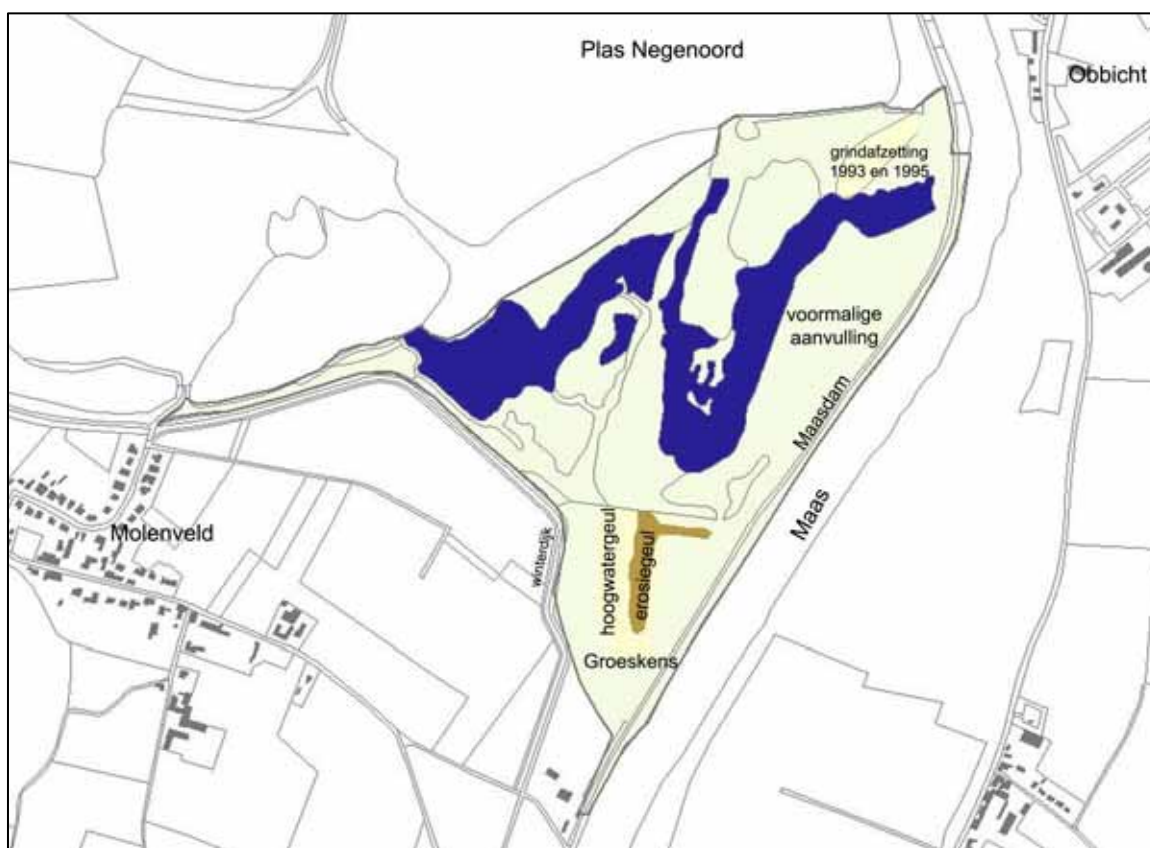
Soortgroep	Voor natuurontwikkeling		Na natuurontwikkeling		Beoordeling ontwikkeling
	Aantal bijzondere soorten (* = alle soorten)	Waarvan Rode Lijst	Aantal bijzondere soorten (* = alle soorten)	Waarvan Rode Lijst	
Flora	26	15	70	34	
Broedvogels	31-38	16	35-43	13-18	
Dagvlinders	19*	0	20*	2	
Libellen	10*	0	22*	2	
Overige groepen					Blauwvleugel- en Sikkelsprinkhaan, Oliekever

1.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Rond het huidige Kerkeweerd heeft de Grensmaas in het verleden vaak haar loop verlegt. Tot ca. 1820 fungeerde de oude Maasarm bij Stokkem nog als hoofdbedding. Daarna is deze grote meanderbocht afgesneden via een deels door de mens geforceerde kortsluiting langs Obbicht en Grevenbicht. Het gebied Negenoord kwam toen aan de Vlaamse kant te liggen. In de Grensmaas lagen grindeilanden o.a. tussen Nattenhoven en kasteel Obbicht (Palts) en bij Grevenbicht, bekend onder de naam Elba (Hamhuis, 1997).

Begin 19^e eeuw bestond de Kerkeweerd grotendeels uit communaal weiland. In de loop van de 20^e eeuw veranderde dat in een boomweidenlandschap door de aanplant van uitheemse populieren. Tussen 1955 en 1975 is het gebied ontgrind tot een diepte van ca. 6-8 m beneden maaiveld. Vervolgens is het deels opgevuld met de kleiige dekgrond en slib uit de bedding van de Maas bij Berg. Daarbij bleven twee geulvormige plassen over. De opgevulde delen zijn tussen 1975 en 1995 op relatief extensieve wijze in gebruik geweest als wei- en hooiland. In het meest zuidelijk deel, bekend onder de naam Groeskens, werden in die periode weer populieren aangeplant.

Na het hoogwater van januari 1995 is het landbouwkundig gebruik gestaakt en is door Limburgs Landschap vzw en Stichting ARK in 1996 gestart met natuurontwikkeling onder invloed van extensieve jaarrondbegrazing. Nv De Scheepvaart heeft het deelgebied Groeskens in 2000 verworven en er een ondiepe hoogwatergeul aangelegd. Het gebied is in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos en maakt onderdeel uit van de begrazingseenheid. In de toekomst moet de Kerkeweerd deel uit gaan maken van een ca. 2500 ha groot grensoverschrijdend natuurgebied in het kader van het Vlaamse project "Levende Grensmaas".

Figuur 3.1 Het onderzoeksgebied van Kerkeweerd.

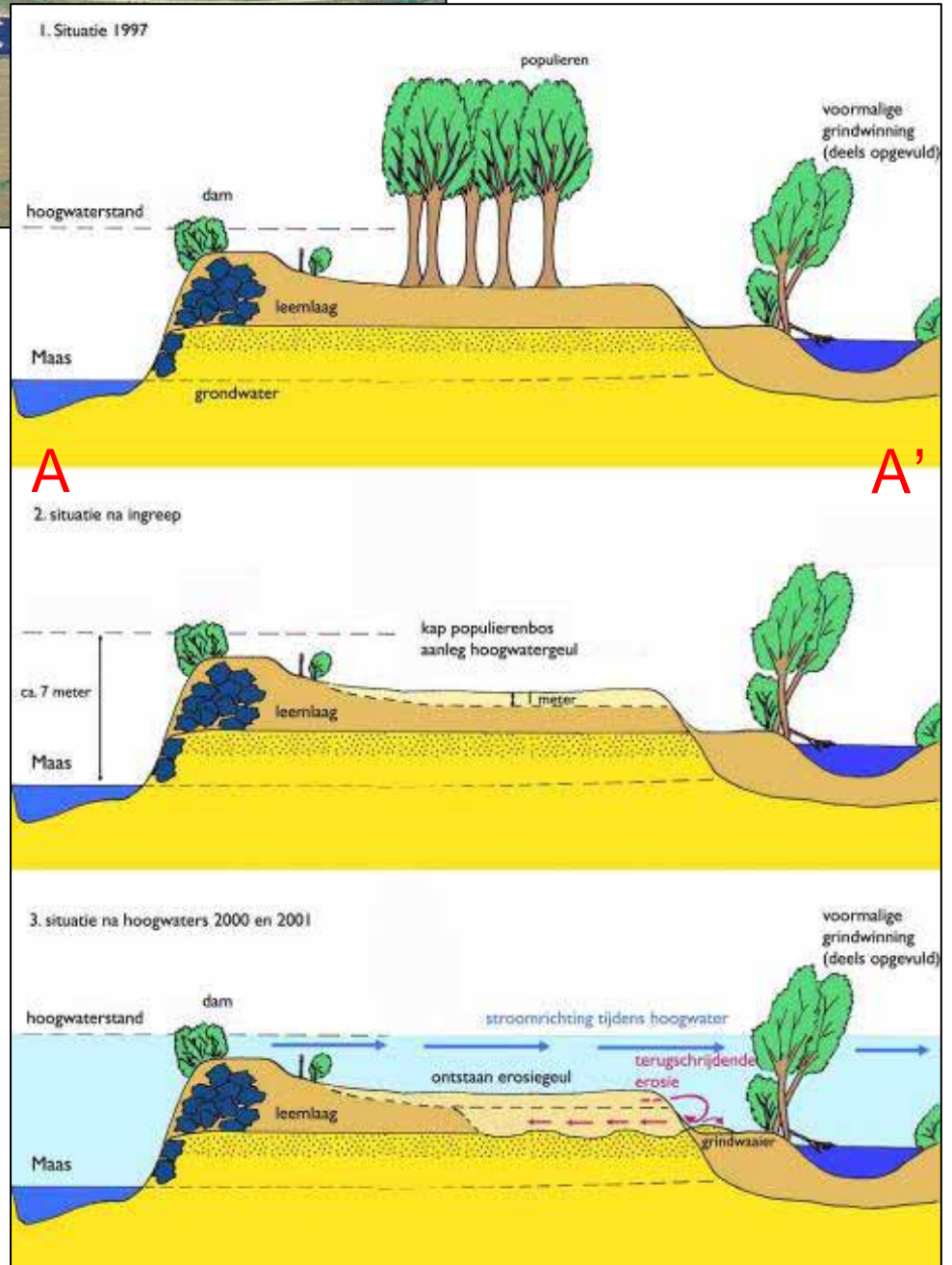
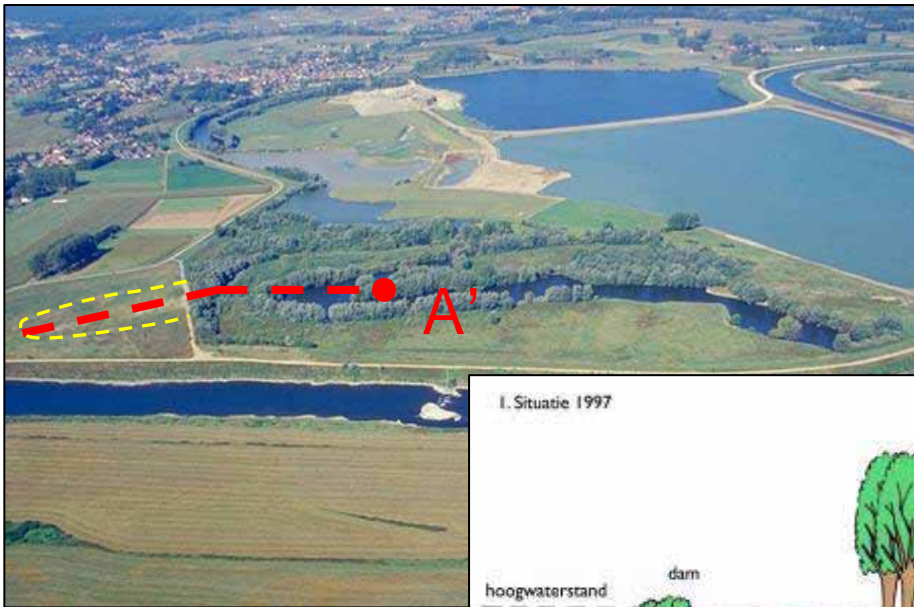
1.2 INRICHTING/ PROCESSEN

De volgende processen en inrichtingsmaatregelen hebben plaatsgevonden:

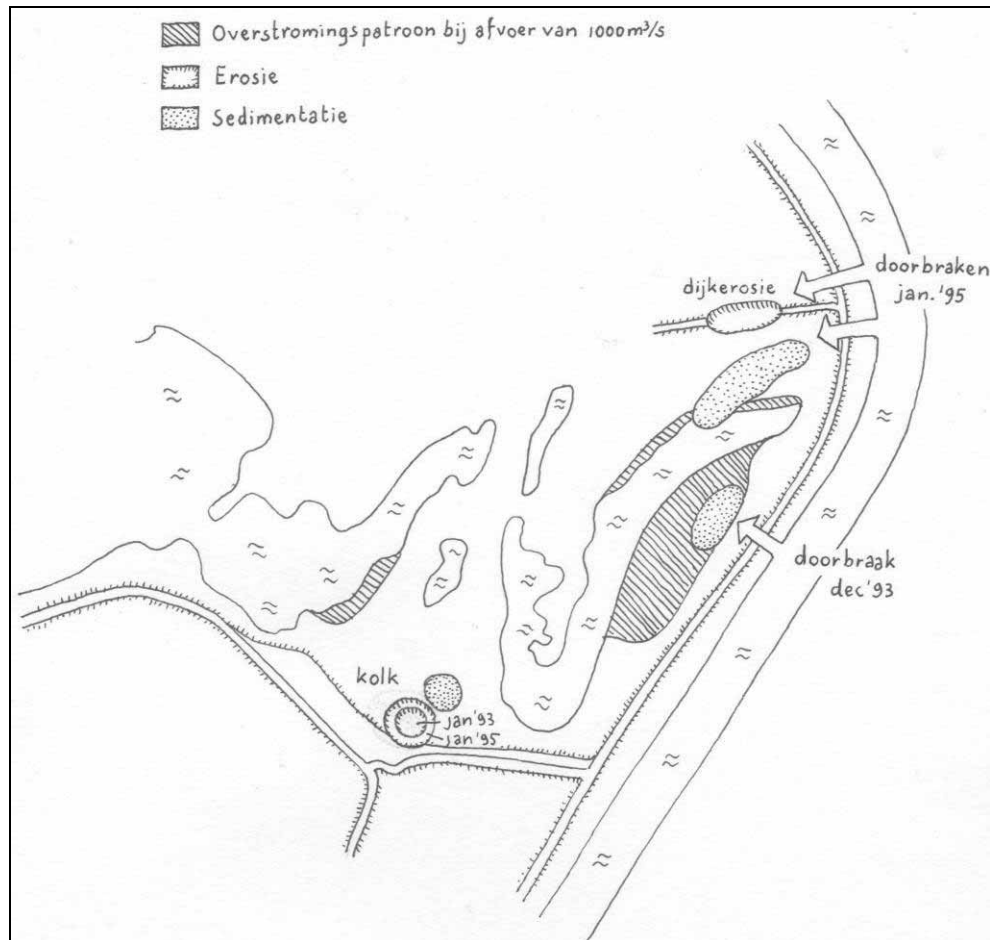
- Rivierdynamiek tijdens de grote overstromingen van 1993, 1995 en 2000 heeft de grootste invloed gehad op het terrein. In 1993 ontstond een grote kolk nabij de winterdijk. Deze is in oktober 1996 hersteld. Zowel in 1993 als in 1995 brak de dam langs de Maas op diverse plaatsen door evenals een dam langs de plas Negenoord. Dit leverde uitgebreide grind- en zandafzettingen op in delen van de Kerkeweerd. Vooral aan de noordkant van het natuurgebied werd veel grind afgezet (pakket tot ruim 3 meter dik) waarvan een deel destijds weer door de grondeigenaar werd afgevoerd en verkocht. De doorbraken zijn hersteld maar een deel van het sediment is in het terrein blijven liggen (figuur 3.3).
- In 2000 werd een ondiepe hoogwatergeul in de Groeskens aangelegd. Hierdoor werd de hoogwaterstroom het plassengebied ingeleid en van de winterdijk afgeleid. Tijdens hoogwaters in 2000 en 2001 heeft zich in deze laagte een spectaculaire erosiegeul gevormd. Door terugschrijdende erosie werd de leemlaag van de onderliggende grindlaag afgeërodeerd en ontstond een kale grindbodem geflankeerd door 2,5 meter hoge leemwanden. Deze situatie mocht van de Vlaamse rivierbeheerder blijven bestaan. Wel is de kopse kant en een later ontstane zijgeul onder een flauw talud afgewerkt, om het proces niet te snel op de oeverdijk te laten aankomen (figuur 3.2).
- inrichting als begrazingseenheid met rasters, poortjes en borden in 1996.
- kap van uitheemse populieren in deelgebied Groeskens (winter 96/97)
- uitbreiding van het begrazingsgebied met (delen van) zomer- en winterkaden in 1997
- aanplant van inheemse Zwarte populier (in aantal exclusures) in 2003

1.3 BEHEER

- Natuurlijke begrazing met paarden en runderen in een dichtheid van ca. 1 dier per 3-5 ha begraasbaar oppervlak (vanaf voorjaar 1996);
- spontane vegetatieontwikkeling in begrazingseenheid.

Figuur 3.2 Het proces waardoor op Kerkeweerd door terugschrijdende erosie een erosiegeul is ontstaan (uit: Peters e.a., 2006; foto Jan van de Kam).

Figuur 3.3 Overstromingspatroon van de Kerkeweerd bij een afvoer van ca. 1000 m³/s gemeten bij Borgharen. Ook de effecten van de overstromingen van januari 1993, december 1993 en januari 1995 zijn aangegeven.

1.4 RESULTATEN

1.4.1 Flora

Situatie voor natuurontwikkeling (voor 1996)

Uit de periode 1970-1992 zijn gegevens bekend uit de Limburgse Plantenatlas (Berten, 1993). Van de kilometerhokken waartoe Kerkeweerd behoort zijn 18 bijzondere soorten gemeld waaronder Vijfdelig kaasjeskruid, Gewone agrimonie, Kattendoorn, Ruige rupsklaver en Ruige weegbree.

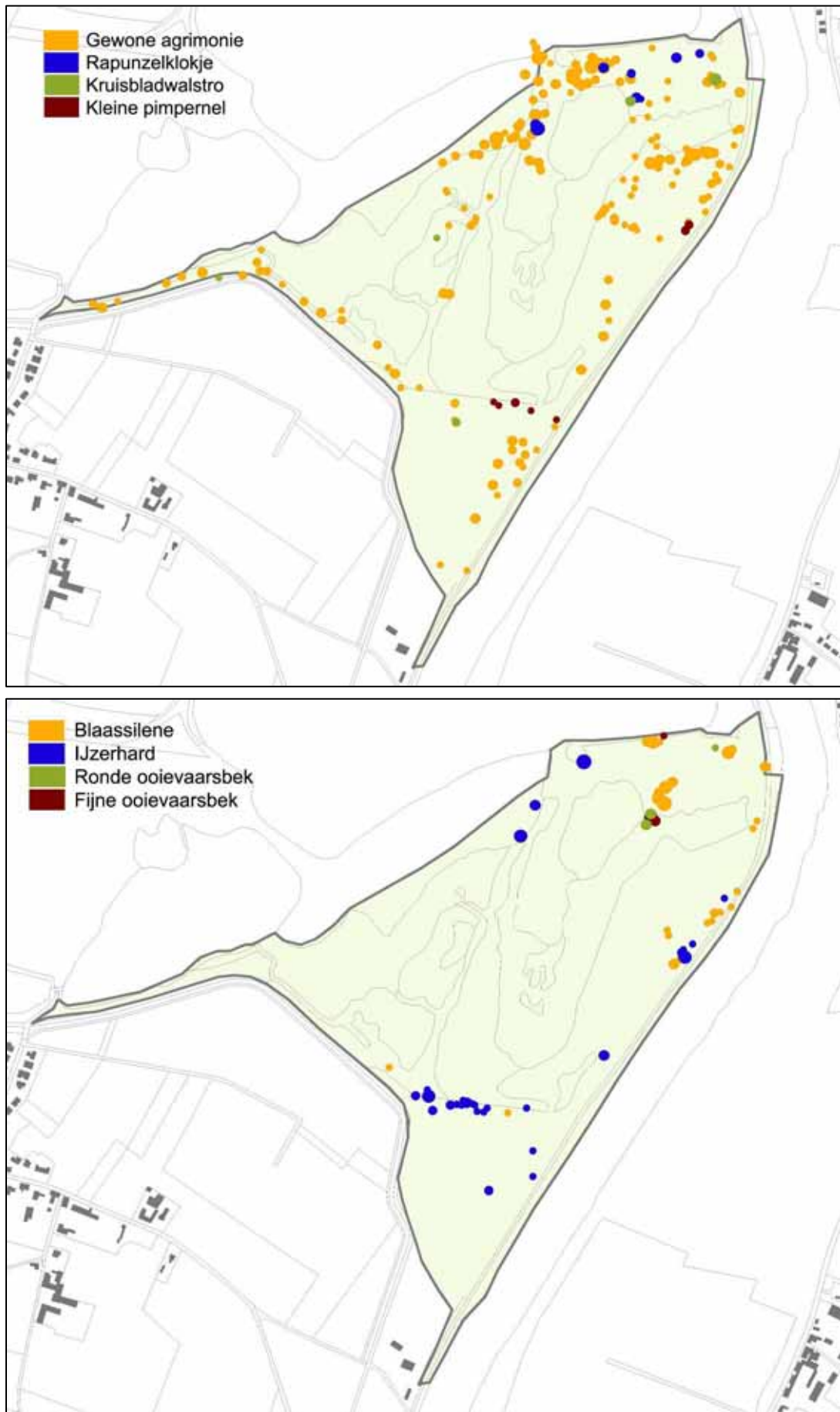
Van de situatie voor natuurontwikkeling is in ieder geval het volgende bekend. In het landschap met boomweiden groeiden Maretak in de populieren. De kaden in het gebied waren rijk aan stroomdalflora met bijzondere soorten als Beemd kroon, Blaassilene, Goudhaver, Gulden sleutelbloem, Kamgras, Kleine pimpernel, Knolsteenbreek, Rapunzelklokje, Wilde marjolein en Witte munt. Gelet op de eerste inventarisaties van het terrein toen het net in beheer kwam (gegevens G. Kurstjens) groeiden deze soorten niet of nauwelijks in het natuurgebied zelf. In 1994, na het extreme hoogwater van december 1993, is een inventarisatie uitgevoerd door de Plantenwerkgroep van LIKONA. Op de zand- en slibafzettingen zijn toen naast allerlei adventieve soorten als Bilzekruid, Bruin cypergras, Engelse alant, Muurleeuwenbek, IJzerhard en Zomerfijnstraal gevonden.

Sinds natuurontwikkeling (vanaf 1996)

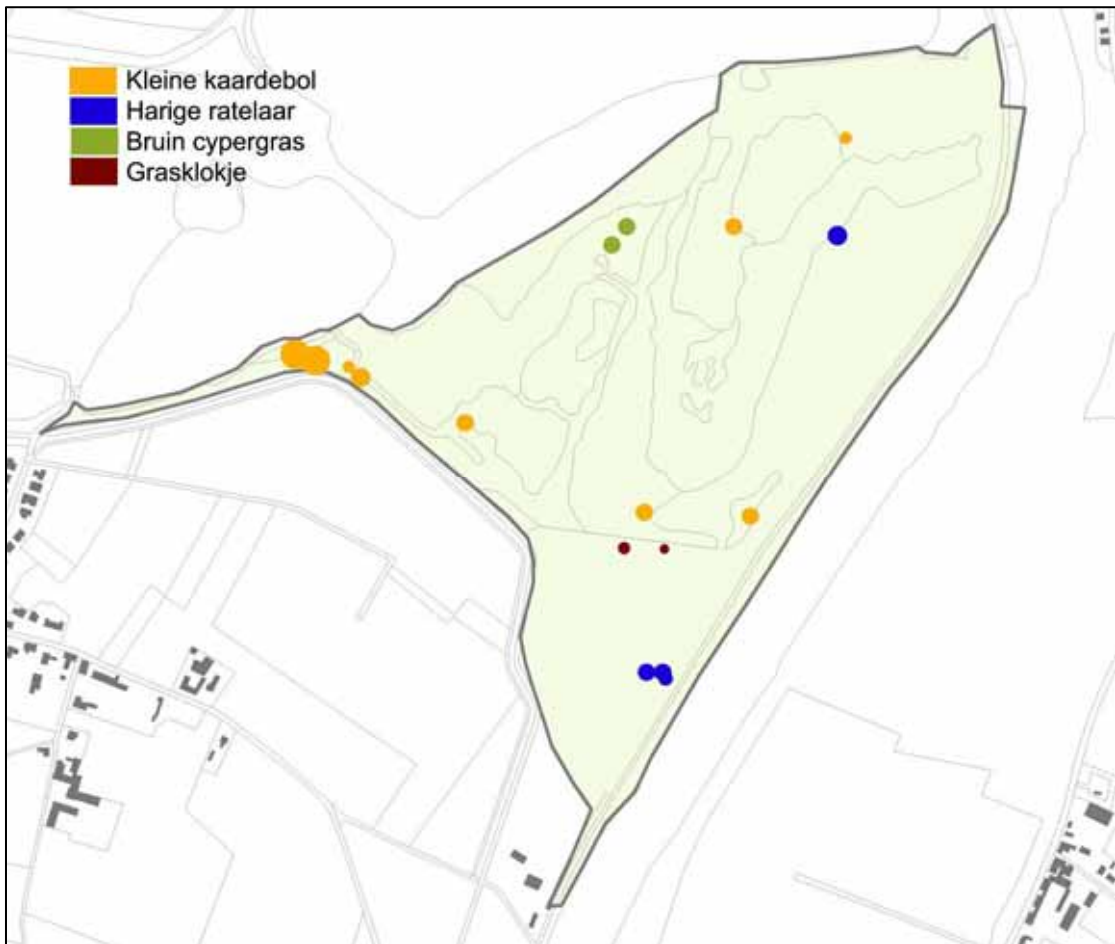
Vrijwel direct na de start van de natuurontwikkeling ontwikkelde de Kerkeweerd zich tot het meest soortenrijke terrein voor bijzondere planten langs de hele Maas (met

jaarlijks ca. 50 soorten, zie figuur 3.5). In totaal zijn er vanaf 1996 70 bijzondere plantensoorten waargenomen!

Soort	1970-1995	1996-1997	1998-2007
Aardbeiklaver			*
Absintalsem		*	
Akkerdoornzaad		*	*
Beemdtkroon	*	*	*
Bermooievaarsbek		*	*
Bilzekruid	*	*	
Blaassilene	*	*	*
Bolderik			*
Bont kroonkruid			*
Borstelkrans			*
Bruin cypergras	*	*	*
Donderkruid			*
Donzige klit			*
Dreps		*	
Duifkruid		*	
Echt duizendguldenkruid		*	*
Eekhoorngras		*	*
Eironde leeuwenbek			*
Engelse alant	*	*	?
Fijne ooievaarsbek		*	*
Gele kamille			*
Gevlekte scheerling		*	*
Gewone agrimonie	*	*	*
Goudhaver	*	*	*
Grijskruid		*	*
Grote leeuwenklauw		*	?
Gulden sleutelbloem	*	*	*
Harige ratelaar			*
Hondstarwegras		*	*
Ijzerhard	*	*	*
Kamgras	*	*	*
Kandelaartje		*	?
Karwijvarkenskervel		*	
Kattendoom	*		*
Klaverveater		*	
Klein glaskruid		*	?
Kleine kaardenbol		*	*
Kleine pimpernel	*	*	*
Kleine ratelaar	*		*
Kleine rupsklaver		*	
Korenbloem		*	*
Knolsteenbreek	*	*	*
Kruidvier		*	*
Kruipend zenegroen	*	*	*
Kruisbladwalstro	*		*
Mantelanjer		*	
Maretak	*		
Mottenkruid		*	
Muurleeuwenbek	*		
Peperkers		*	*
Pijlkruidkers		*	?
Rapunzelklokje	*	*	*
Ronde ooievaarsbek		*	*
Rode ogentroost		*	*
Rozetsteenkens			*
Ruige leeuwentand	*		
Ruige rupsklaver	*		
Ruige weegbree	*		*
Sikkelklaver		*	*
Slangenlook			*
Slofhak			*
Springzaadveldkers		*	*
Stengelmvattend haviskruid		*	
Stinkende ballote		*	?
Veldsalie			*
Vijfdelig kaasjeskruid	*		*
Wilde hokjespeul		*	*
Wilde marjolein	*	*	*
Witte munt	*	*	*
Wit vetkruid		*	*
Wollige munt			*
Wondklaver		*	*
Zandweegbree		*	
Zomerfijnstraal	*	*	*

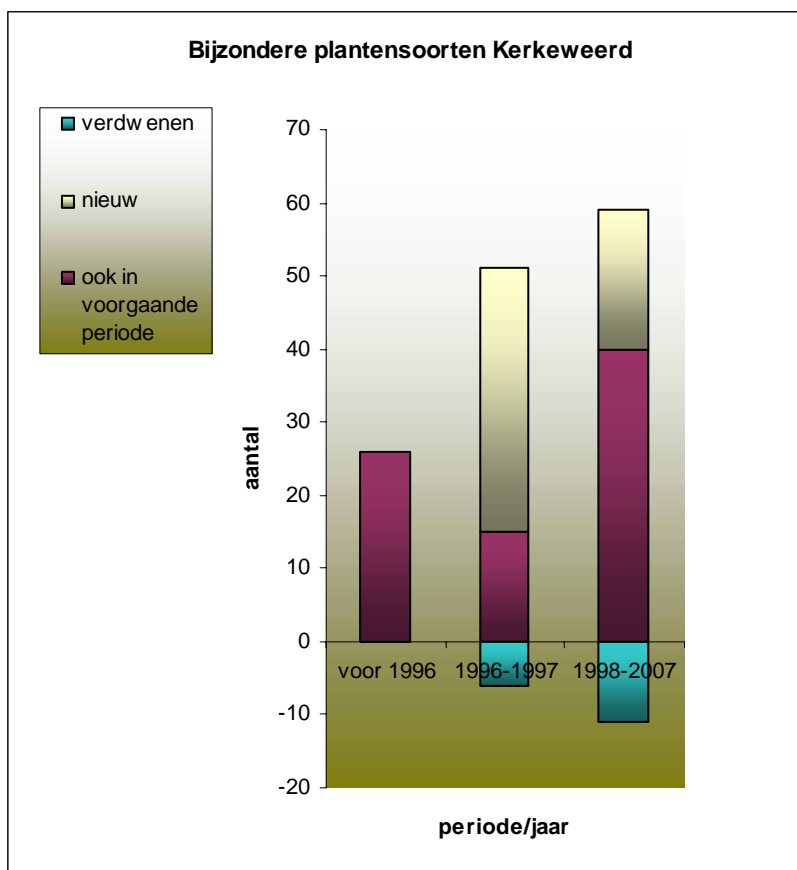

Figuur 3.4 Voorkomen van een aantal indicatieve stroomdalsoorten op Kerkeweerd in 2006.

Figuur 3.4 Vervolg.

Figuur 3.5 Overzicht van de ontwikkeling van het aantal bijzondere plantensoorten in het gebied Kerkeweerd in de periode voor en na de start van natuurontwikkeling.

Borstelkrans naast de talrijke Gewone agrimonie op Kerkeweerd.

Zowel in 1996 als in 2006 is het gebied intensief geïnventariseerd. Daaruit komt het beeld naar voren dat zich van ruim 42 bijzondere soorten stabiele populaties hebben gevormd, soms met grote aantallen (Gewone agrimonie, Rode ogentroost en Wilde marjolein) soms met kleinere aantallen (Kleine pimpernel, Wondklaver) (figuur 3.4). Andere indicatieve soorten in het gebied zijn Bruin cypergras, Grijskruid, Fijne ooievaarsbeek, Ronde ooievaarsbek, Kruidvlier, Peperkers en IJzerhard. De meeste soorten hebben zich de laatste jaren uitgebreid in aantal. Een deel van de bijzondere soorten heeft zich pas na 1997 gevestigd waaronder ook Borstelkrans, Donzige klit, Harige ratelaar, Kattendoorn en Veldsalie. In 2005 zijn Donderkruid, Eironde leeuwenbek, Rozetsteenkens en Slangenlook voor het eerst vastgesteld (Kris van Looy) en in 2006 Aardbeiklaver, Grindstijfgras, Kruisbladwalstro, Ruige weegbree en Slofhak. Daarnaast zijn enkele soorten met zekerheid terug te voeren op uitzaaien (Bolderik, Bont kroonkruid, *Achillea chrysanthemum*, Gele kamille en een tuinsaliesoort).

Na de eerste inventarisatie in 1996/1997 zijn de volgende bijzondere soorten niet meer teruggevonden: Absintalsem, Bilzekruid, Dreps, Duifkruid, Engelse alant, Karwijvarkenskervel, Klavervreter, Klein glaskruid, Kleine rupsklaver, Mantelanjer, Mottenkruid, Stengelomvattend havikskruid, Stinkende ballote en Zandweegbree. Veel van deze soorten (vaak maar een of enkele exemplaren) profiteerden van de zand- en grindafzettingen na het hoogwater van januari 1995 en zijn door natuurlijke successie verdwenen. Na een flink hoogwater mogen bepaalde soorten ook weer even snel terug verwacht worden.

Bijzondere waterplanten en kwelindicatoren komen niet voor in de Kerkeweerd. De meest westelijke plas is overigens zeer helder en staat vol met algemene waterplanten.

Samenvattend kan worden gesteld dat het natuurgebied uitblinkt in stroomdalflora, pioniers van droog grind en zoom- en mantelsoorten.

1.4.2 Broedvogels

Situatie voor natuurontwikkeling (voor 1995)

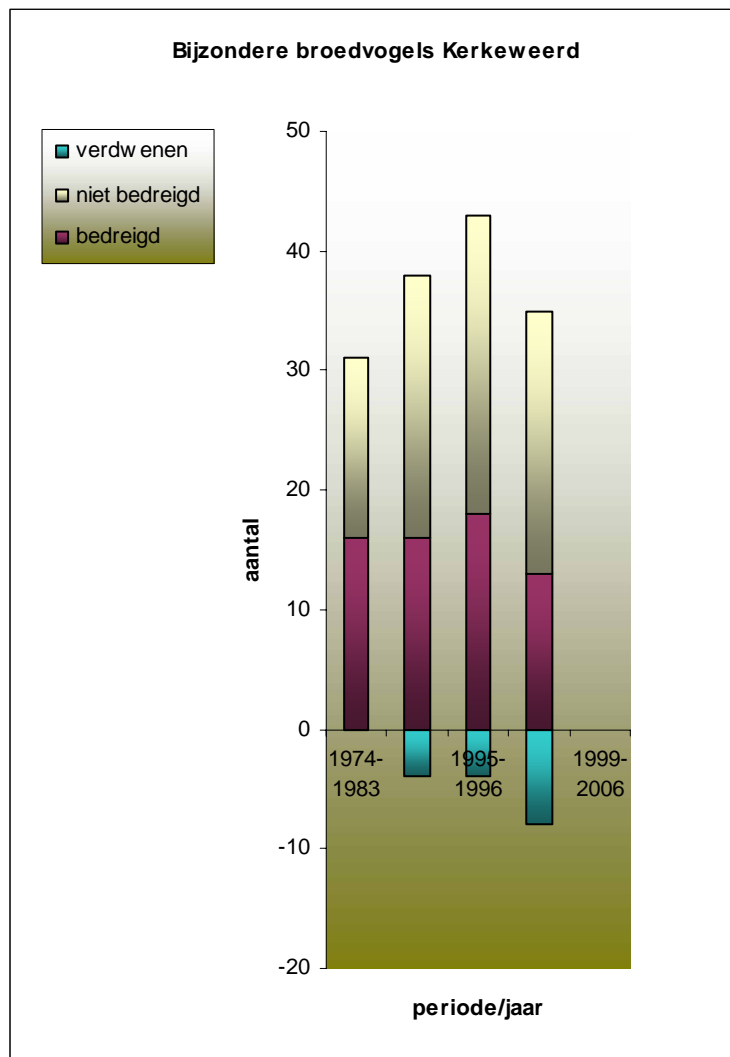
Uit de periode voor natuurontwikkeling zijn gegevens bekend uit twee tijdsperiodes: 1974-1983 en 1985-1992 (Gabriëls e.a., 1994). De soortensamenstelling werd gedomineerd door soorten van het agrarisch cultuurland en populierenbosjes met o.a. Torenvalk, Patrijs, Graspieper en Gele kwikstaart. Soorten als Boomvalk, Gekraagde roodstaart, Roodborsttapuit en Grauwe vliegenvanger die in de jaren '70 nog voorkwamen bleken eind jaren '80 te zijn verdwenen. Toch was de tweede periode soortenrijker en dit had te maken met de grotere variatie aan plassen en jonge ooibosjes die inmiddels langs de ontgrindingen waren ontstaan waar soorten als Bergeend, Kuifeend, IJsvogel van profiteerden. Nieuwe soorten eind jaren '80 waren o.a. Kramsvogel, Nachtegaal en Slobeend.

In 1991 werden er in de Kerkeweerd maar liefst vier territoria van de Buidelmees vastgesteld waarvan er twee succesvol waren. Dat jaar was er ook een waarschijnlijk broedgeval van Paapje langs de zomerdijk. Nadien is de soort niet meer als broedvogel waargenomen. In 1992 werd er voor het eerst een nest van de Grauwe Gans op de oude Maasarm te Stokkem geteld.

Sinds natuurontwikkeling (vanaf 1995)

Vanaf 1995 is intensiever broedvogelonderzoek in de Kerkeweerd uitgevoerd. Tussen 1995 en 1998 heeft een uitgebreide broedvogelkartering plaatsgevonden. De Kerkeweerd bleek onderdak te bieden aan soorten als Blauwe reiger (kleine kolonie met max. 11 nesten in 1998), Zomertaling (0-2), Sperwer (1), Zomertortel (2-3), Koekoek (0-1) en IJsvogel (0-1). Het aantal territoria van soorten als Blauwborst, Sprinkhaanzanger en Geelgors nam toe na de start van de natuurontwikkeling tot 2, 3 en 7 territoria in 1997.

Het totaal aantal bijzondere soorten daalde in de jaren 97/98 ten opzichte van de jaren 95/96 (figuur 3.6). Dit hield verband met de kap van de populierenopstand en het uitdoven van de laatste territoria van vogels van het agrarisch cultuurlandschap. Zo verdwenen Grauwe gors, Groene specht, Kramsvogel, Ransuil, Roek, Steenuil en Torenvalk. In 1997 waren er wel territoria van Buidelmees (2) en Wielewaal (1). Incidenteel is ook een territorium van Nachtegaal vastgesteld in de jaren daarna. In 2006 zijn van tenminste tien bijzondere soorten territoria vastgesteld: Grauwe klauwier (1 p met 3 jongen), Groene specht (1), Kleine bonte specht (1), Krakeend (1), Roodborsttapuit (3), Sperwer (1), Wielewaal (1), IJsvogel (1), Zomertaling (1) en Zomertortel (minimaal 1).

Figuur 3.6 Overzicht van aantal bijzondere soorten broedvogels op de Kerkeweerd gedurende de tijd.

1.4.3 Libellen

Voor natuurontwikkeling (voor 1996)

Specifieke gegevens over libellen van de Kerkeweerd zijn niet bekend. Wel is het aantal soorten libellen voor het Grensmaatraject uitgezocht (zie figuur 3.7). Het aantal soorten vertoonde een duidelijke dip in de jaren '70 en '80.

Sinds natuurontwikkeling (vanaf 1996)

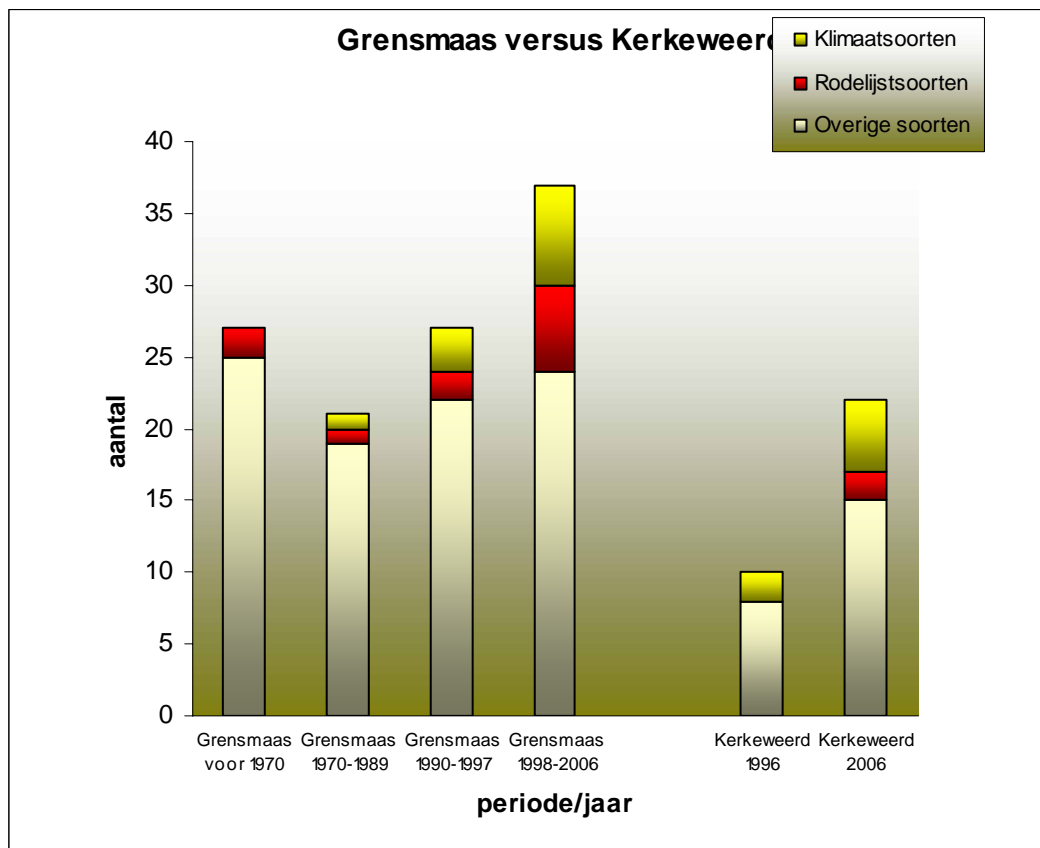
In 1996 is uitgebreid gekeken naar het voorkomen van libellen in de Kerkeweerd. Er zijn toen 10 soorten waargenomen. Door het ontbreken van waterplanten in de plassen zijn weinig bijzondere soorten gezien. Zelfs enkele algemeen in het Maasdal verspreide soorten ontbraken in 1996. Bijzondere soorten waren: Plasrombout, Vuurlibel (2 ex.) en Zwervende heidelibel.

In 2006 zijn maar liefst 22 soorten gezien waaronder enkele opvallende en bijzondere nieuwkomers: Bruine korenbout, Grote roodoogjuffer en Kanaaljuffer en daarnaast de vier warmteminnende soorten: Vuurlibel, Zuidelijke heidelibel (figuur 8), Zuidelijke keizerlibel en Zuidelijke oeverlibel. Plasrombout en Zwervende heidelibel zijn in 2006 overigens niet meer gezien. Vooral de meest westelijke plas bleek een soortenrijk habitat, niet in de laatste plaats vanwege het heldere water en de rijke waterplantengroei.

Drie bijzondere libellensoorten van Kerkeweerd: Zuidelijke heidelibel (met talrijke mijten op de vleugels), tandem van de Kanaaljuffer en mannetje Bruine korenbout, een bedreigde soort in Vlaanderen.

Figuur 3.7 Overzicht van aantal soorten libellen op de Kerkeweerd gedurende de tijd. Ter vergelijking is het aantal getoond dat voor 1970 en momenteel langs het Grensmaastraject voorkomt.

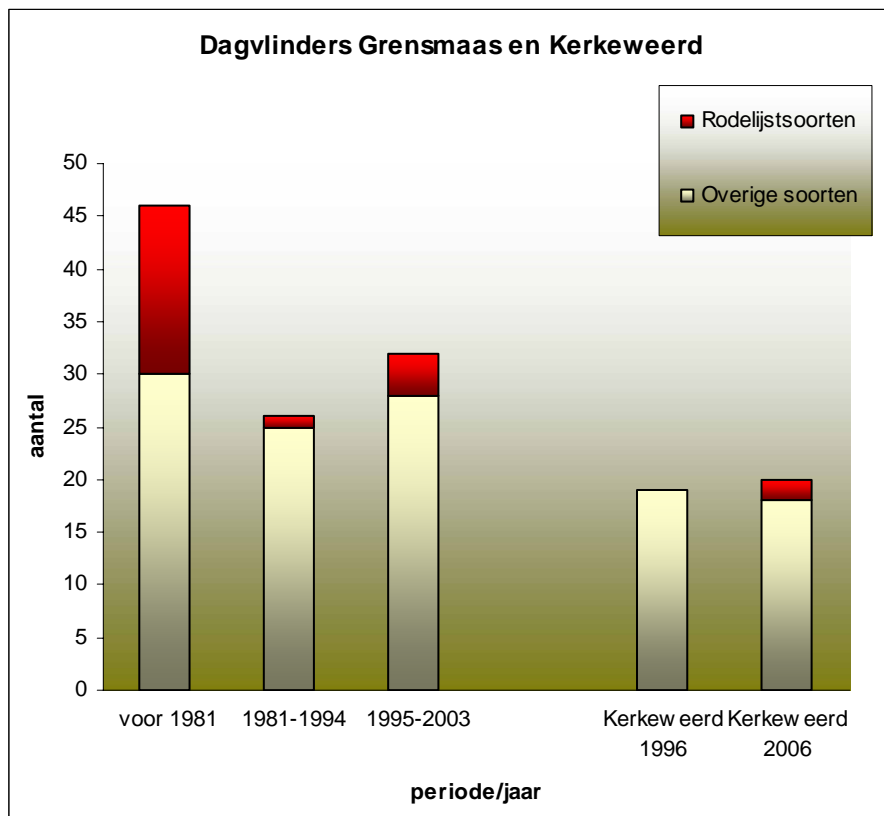

1.4.4 Dagvlinders

Voor natuurontwikkeling (voor 1996)

Langs de Grensmaas kwamen voor 1981 ca. 46 soorten dagvlinders voor, waarvan er in de jaren '80 nog maar 26 over waren (figuur 3.8).

Bekend is verder dat er in 1994 een kleine populatie Bruin blauwtje aanwezig was langs de winterdijk (4-5 ex).

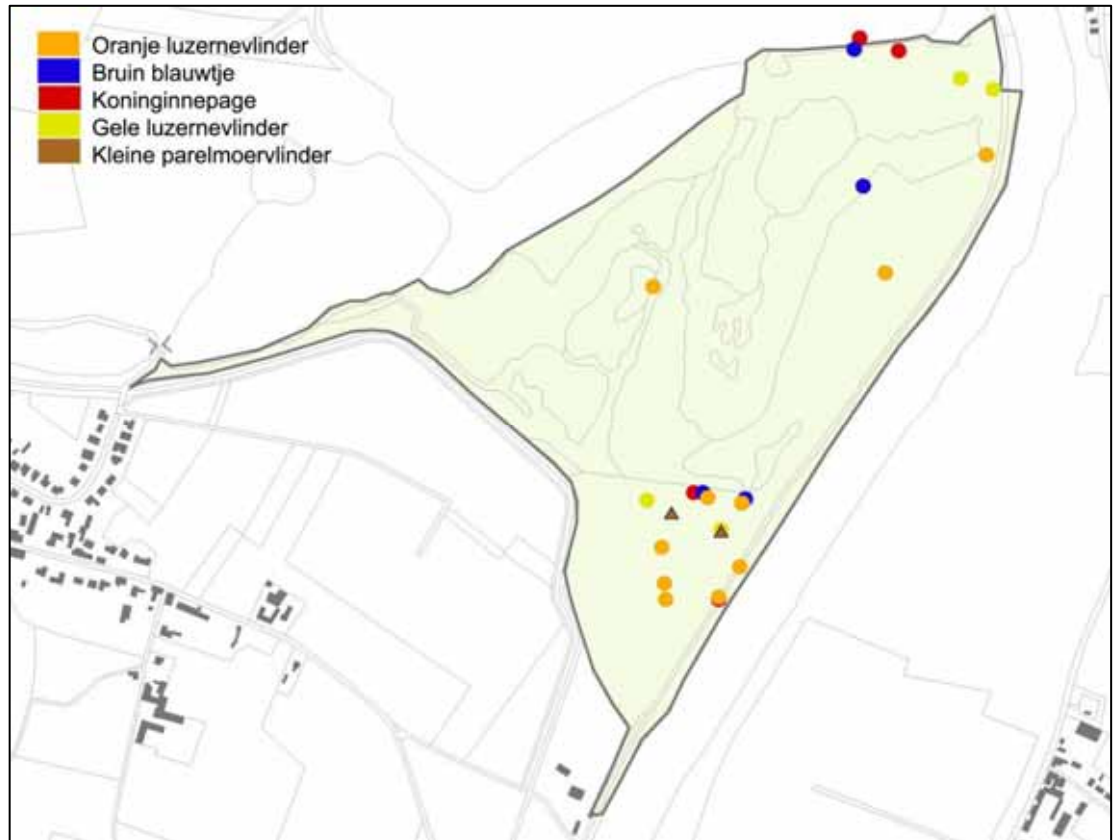

Figuur 3.8 Overzicht van aantal soorten (bedreigde) dagvlinders op de Kerkeweerd gedurende de tijd. Ter vergelijking is het aantal getoond dat voor 1970 en momenteel langs het Grensmaatraject voorkomt.

Sinds natuurontwikkeling (vanaf 1996)

In 1996 zijn de dagvlinders goed onderzocht en zijn er 19 soorten gezien. Rodelijstsoorten zijn toen niet waargenomen. Minder algemene grasland- en zoomvlinders die zijn gezien betreffen: Koevinkje en Zwartsrietdikkopje. Koninginnenpage en Oranje luzernevlinder zijn toen ook waargenomen.

In 2006 zijn 20 soorten waargenomen waaronder drie nieuwe t.o.v. 1996: Bruin blauwtje, Gele luzernevlinder en Kleine parelmoervlinder. Van alle drie de soorten zijn meerdere exemplaren gezien, zodat er waarschijnlijk (al dan niet tijdelijke) populaties voorkomen. Zeker de populatie van het Bruin blauwtje is bijzonder daar dit tot op heden de enige vaste populatie is in het Limburgse Maasdal! Landkaartje en Koevinkje zijn in 2006 niet meer gezien. Ook bleek dat Geelsrietdikkopje, Groot dikkopje en Hooibeestje zich intussen nog niet hebben gevestigd. Dit heeft mogelijk te maken met de relatief geïsoleerde ligging van de Kerkeweerd t.o.v. vlinderrijke brongebieden. Bruin zandogje was overigens wel sterk toegenomen.

Figuur 3.9 Voorkomen van bijzondere dagvlindersoorten in Kerkeweerd in 2006

Kleine parelmoervlinder op grindafzettingen van Kerkeweerd in 2006. De waarneming past in een toename die in heel Vlaanderen vanaf 2004 wordt geconstateerd.

1.4.5 Overige soortgroepen

De Kerkeweerd vormt een interessant biotoop voor sprinkhanen. In 1996 zijn 11 soorten aangetroffen waaronder Kustsprinkhaan en Blauwvleugelsprinkhaan (figuur 10). In 2006 is de laatste soort opnieuw aangetroffen, langs de oevers van de plas Negenoord (ca. 80 ex.) en voor het eerst in de erosiegeul bij de Groeskens. In 2006 bleken de Sikkelsprinkhaan en het Zuidelijk spitskopje het gebied ook te hebben gekoloniseerd; verspreid werden meer dan 10 resp. 100 ex. geteld.

In 1996 en 1997 is driemaal een Oliekever waargenomen. In 1997 is een Muskusboktor gezien. Ook Kolibrievlinders zijn diverse keren gezien in 2006.

Blauwvleugelsprinkhaan op grindafzettingen van Kerkeweerd in 2006.

1.5 WERKING VAN NATUURLIJKE PROCESSEN

1.5.1 Spontane ontwikkeling

De vegetatie in het natuurgebied krijgt alle ruimte om zich spontaan te ontwikkelen. In het deelgebied Groeskens zijn bij de afwerking van de erosiegeulen in 2003 een aantal tuinplanten uitgezaaid (zie flora). Naar verwachting zal dit vanzelf weer uitgeselecteerd worden.

Een voormalige wildakker bleek tien jaar later vrijwel geheel te zijn dichtgegroeid met het manshoge exotische Japanse duizendknoop.

1.5.2 Hydromorfologische processen

Tijdens extreme overstromingen is er veel dynamiek geweest met voor de natuur belangrijke erosie en sedimentatie. Bij lagere waterstanden en normale hoogwaters is de Kerkeweerd ecologisch en morfologisch afgescheiden van de rivier door de hoge kades langs de oever. Deze oever is bovendien zwaar bestort met grote breukstenen. In 2007 zal een deel van de dam door NV De Scheepvaart verlaagd worden zodat de rivierdynamiek zich nog beter in het terrein kan doen gelden.

1.5.3 Begrazing

Het proces van natuurlijke begrazing in Kerkeweerd loopt goed. Er lopen zowel runderen als paarden, hetgeen bevorderlijk is voor de grote variatie aan vegetatiepatronen. Incidenteel worden ook reeën in het gebied gezien. Het gebied oogt zeer geschikt voor bevers en kolonisatie is slechts een kwestie van tijd.

1.5.4 Overige processen

Er zijn in 2006 geen plantensoorten aangetroffen die kwel indiceren. Wel wordt er grondwater vanuit binnendijs in het gebied gepompt zodat er overloopeffecten tussen de plassen optreden.

Procesbarometer

proces	ruimte voor processen
Spontane ontwikkeling	
Hydromorfodynamiek	
Natuurlijke begrazing	
Overige processen	n. v. t.

1.6 CONCLUSIES

1.6.1 Natuurwaarden

De Kerkeweerd is voor flora momenteel het meest soortenrijke natuurgebied van het Maasdal. Na de twee grote overstromingen in de jaren '90 heeft zich een zeer gevarieerde vegetatie ontwikkeld en gehandhaafd met in totaal 70 bijzondere soorten. Het gebied is een goed voorbeeld voor het snelle herstel van riviernatuur langs de Grensmaas indien natuurlijke processen de ruimte krijgen.

Ook de diversiteit aan libellen is de afgelopen 10 jaar sterk toegenomen met de vestiging van bijzonderheden als Bruine korenbout, Kanaaljuifer en Vuurlibel. Van de dagvlinders verdient de populatie van het bedreigde Bruin blauwtje en de waarnemingen van de Klein parelmoervlinder speciale vermelding. De grindafzettingen van Kerkeweerd herbergen momenteel de enige bekende populatie van de Blauwvleugelsprinkhaan langs de Grensmaas. De broedvogelsamenstelling

verandert nog steeds en in 2006 konden onder meer Grauwe klauwier, Roodborstapuit en Wielewaal als broedvogel worden vastgesteld. Geconcludeerd kan worden dat ook de fauna van het gebied zeer soortenrijk is.

1.6.2 Aanbevelingen

- Voortzetting van het huidige natuurontwikkelingsbeheer
- Het verlagen van de hoge kade tussen het natuurgebied en de Grensmaas om ruimte te creëren voor rivierdynamiek bij gemiddelde waterstanden. Deze maatregelen staan gepland voor de nabije toekomst. Dit geeft nieuwe kansen voor pioniersoorten van grindbanken en oevermilieus.
- Uitbreiding begrazingseenheid met laatste agrarische enclaves in gebied; vooral die gronden die tussen de plas Negenoord en de oude Maasarm bij Stokkem liggen.
- Oeverontwikkeling langs de diepe grindplas Negenoord aan de noordzijde van het natuurgebied.

